

Ιωάννης Ησαΐας: Με αγάπη και μεράκι για τη γνώση

Κατερίνα Κωστή

Φιλολόγος

Υπ. Διδάκτωρ Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

kosti.katerina@gmail.com

Ο συγγραφέας Ιωάννης Ησαΐας κατάγεται από την Ερμιόνη. Φιλολόγος με σπουδές στο τμήμα Μεσαιωνικών Νεοελληνικών και Ιστορικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, έχει υπηρετήσει ως καθηγητής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τριάντα έξι χρόνια. Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων και άρθρων σχετικών με την τοπική ιστορία και την κοινωνία, αλλά ο ίδιος δηλώνει πως προτιμά τον τίτλο του δασκάλου που τίμησε την εκπαίδευση ως διδάσκων κι ως ενεργό στέλεχος.

Η καθηγητική του ιδιότητα ήταν αυτή που αποτέλεσε και το έναυσμα για τη συγγραφή, αφού η πρώτη του συγγραφική προσπάθεια έγινε με αφορμή τη φοίτησή του στη Σχολή Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης το 1990. Η ενασχόλησή του, ωστόσο, με την ιστορία του τόπου του πηγάζει από στέρεη αγάπη του γι' αυτόν, όπως πρόδηλα φανερώνεται και από την ενεργό συμμετοχή του στο Διοικητικό Συμβούλιο του Ερμιονικού Συνδέσμου, ο οποίος εδρεύει στην Αθήνα. Εξάλλου, όπως ο ίδιος τονίζει: «Ό,τι έκανα το έκανα από αγάπη και μεράκι για την ιστορία, τη γνώση, την πατρίδα».

Ιδιαίτερο ρόλο στη συγγραφική του ιδιότητα έχουν διαδραματίσει τα μέλη της οικογένειάς του, οι γονείς, η σύζυγος και τα τέσσερα παιδιά του. Γι' αυτό δεν παραλείπει να τους ευχαριστεί σε όλα του σχεδόν τα βιβλία, καθώς τον στήριξαν, όπως ο ίδιος λέει, «στα δύσκολα γεγονότα από τα μαθητικά χρόνια μέχρι και σήμερα». Δεν ξεχνά, επίσης, τους ανθρώπους που του ενέπνευσαν την αγάπη για τη μάθηση, όπως η δασκάλα του, Ελένη Ζωγράφου-Σιωρά, που τον ενθάρρυνε να προχωρήσει στα γράμματα, καθώς και ο επίσης δάσκαλός του, Δημήτριος Δουρούκος, που έπεισε τους γονείς του να του επιτρέψουν να φοιτήσει στο Γυμνάσιο Κρανιδίου και να επεκτείνει περαιτέρω τις σπουδές του (Ησαΐας 2013α, 13). «Οι άνθρωποι αυτοί με βοήθησαν», αναφέρει ο συγγραφέας, «και, αν και ανήκα σε μια ταπεινή οικογένεια, κατόρθωσα με τους δικούς μου κόπους να φτάσω, όπου έφτασα' αν δεν υπήρχαν αυτοί, δε θα σπούδαζα. Θα γινόμουν ψαράς».

Η συγγραφική του δραστηριότητα αφορά σε ιστορικά, λαογραφικά, αρχαιοελληνικά, πολιτιστικά και κοινωνικά θέματα για την πατρίδα του, την Ερμιονίδα, αλλά και την Ύδρα, όπου εργάστηκε για πέντε χρόνια ως εκπαιδευτικός, και τη Νάξο¹, τόπο καταγωγής της συζύγου του. Η συγγραφή δεν είναι για τον Ιωάννη Ησαΐα μέσο βιοπορισμού' ξεκινά από τη βαθιά ανάγκη να αναδείξει τους τόπους που αγάπησε και σημάδεψαν τη ζωή του. Εραστής της έρευνας, προσφέρει συχνά τα πνευματικά δικαιώματα των βιβλίων του ως δωρεά στους φορείς που τον στηρίζουν (πβ. Ησαΐας 2013α, 14).

¹ Με τη Νάξο ο Ιωάννης Ησαΐας έχει ασχοληθεί στα βιβλία του: *Το Φιλώτι και το Ιστορικό Εκκλησιαστικό Μνημείο της Παναγίας της Φιλωτίτισσας και Το Βυζαντινό Μνημείο της Παναγίας Δροσιανής στη Μονή της Νάξου*, που εκδόθηκαν το 2011 (Ησαΐας 2011) και το 2013 (Ησαΐας 2013γ) αντίστοιχα.

Παράλληλα, έχει δημοσιεύσει άρθρα σε τοπικές εφημερίδες και περιοδικά, ενώ περιστασιακά παρουσιάζει διαλέξεις με θέματα ιστορικά.

Το πρώτο του βιβλίο εκδόθηκε με δαπάνη του Δήμου Ερμιόνης και παρουσιάστηκε με χορηγία Βαρδή και Μαριάννας Βαρδινογιάννη το 1996· πρόκειται για το *Οδοιπορικό στην Ιστορία και Χωρογραφία του Δήμου Ερμιόνης (Από την Αρχαιότητα Μέχρι Σήμερα)*, όπου ο Ιωάννης Ησαΐας ενώνει «τις συντεταγμένες του χρόνου και του τόπου» (Ησαΐας 1996, 9) της πόλης του με σκοπό να αναδείξει την πολιτική και κοινωνική της ιστορία. Η πρώτη δοκιμή της εργασίας αυτής, όπως είχε συνταχθεί για τις ανάγκες της φοίτησης του συγγραφέα στη ΣΕΛΜΕ το 1990, είχε αρχικά χρησιμοποιηθεί ως ένα από τα στοιχεία που στάλθηκαν από την τοπική αρχή στο Υπουργείο Εσωτερικών με σκοπό την ανακήρυξη της Ερμιόνης από κοινότητα σε Δήμο, προσπάθεια που ευοδώθηκε. Το γεγονός ώθησε το συγγραφέα να προχωρήσει σε μια πιο ολοκληρωμένη μελέτη, με αξιοποίηση πηγών από τον Όμηρο μέχρι τα νεότερα χρόνια. Έτσι, προέκυψε ένας ολοκληρωμένος τόμος για την ιστορία της Ερμιόνης από την προϊστορική περίοδο μέχρι και την έκδοση του βιβλίου.

Στη συνέχεια, το 2005 εκδόθηκε επίσης με δαπάνη του Δήμου Ερμιόνης και παρουσιάστηκε στον Πειραιά το βιβλίο του με τίτλο *Ιστορικές Σελίδες του Δήμου Ερμιόνης και των Δημοτικών Διαμερισμάτων Ηλιοκάστρου και Θερμησίας*. Στο βιβλίο αυτό γίνεται για πρώτη φορά αναφορά στην εκκλησιαστική ιστορία της ευρύτερης περιοχής της Ερμιόνης από τα πρωτοχριστιανικά χρόνια. Το έργο, κατά τον συγγραφέα, απευθύνεται «σε κάθε φιλόστορα, σε κάθε ερευνητή ή μελετητή, που θα ήθελε να συνεχίσει, να συμπληρώσει και να αντικρούσει με νέα αποδεικτικά στοιχεία, τα όσα αναφέρονται», απευθύνεται, όμως, κυρίως σε όλους τους κατοίκους της Ερμιόνης, επειδή, «αν ο ντόπιος αναγνώστης γνωρίζει καλά της ιστορία του τόπου του, θα τον αγαπήσει πιο πολύ, ώστε να μην αδιαφορεί γι' αυτόν» (Ησαΐας 2005, 12).

Το 2010, επίσης, παρουσιάστηκε στην Αθήνα το τρίτο βιβλίο του Ιωάννη Ησαΐα με τίτλο *Η Νομισματοκοπία της Αρχαίας Ερμιόνης*, που εκδόθηκε και πάλι από το Δήμο Ερμιόνης. Θέμα του βιβλίου είναι η αρχαία Ερμιόνη μέσα από την κοπή των νομισμάτων της σε στενή σχέση με την οικονομική και κοινωνικοπολιτιστική ανάπτυξη της πόλης (Ησαΐας 2010, 21). Το βιβλίο συνοδεύεται από πλούσιο φωτογραφικό υλικό νομισμάτων και ανασκαφικών χώρων, πολύ χρήσιμων για το μελετητή της αρχαιότητας στην περιοχή.

Στον ίδιο χώρο και σε πιο εμπλουτισμένο πλαίσιο εντάσσεται το επόμενο βιβλίο του Ιωάννη Ησαΐα με τίτλο *Τα νομίσματα της Αρχαίας Ερμιόνης και της Αρχαίας Πόλης των Αλιέων* που εκδόθηκε το 2013 και παρουσιάστηκε στην Ερμιόνη. Αφορμή για την εμπλουτισμένη αυτή έκδοση στάθηκαν η ενθάρρυνση των κατοίκων της Ερμιόνης και τα νέα πλούσια δεδομένα που έρχονταν στο φως της δημοσιότητας (Ησαΐας 2013α, 10-11). Θέμα του πονήματος αποτελεί η ιστορία από την πρωτοελλαδική εποχή μέχρι τη Ρωμαϊοκρατία των τριών αρχαίων πόλεων της Ερμιονίδας, της Ερμιόνης, του Μάσητος και της Αλιάδος.

Τέλος, τον ίδιο χρόνο, με μια ημέρα διαφορά, παρουσιάστηκε κι εκδόθηκε στην Ερμιόνη το βιβλίο του με τίτλο *Η Ιστορία του Κρανιδίου και των Κοινοτήτων Πορτοχελίου, Διδύμων, Φούρνων, Κοιλιάδας*. Στόχος του βιβλίου αυτού είναι να εμπλουτίσει την ιστορία της Ερμιονίδας και της Αργολίδας με νέα ιστορικά δεδομένα και να μείνει κτήμα πνευματικό για τον τόπο και τους κατοίκους του (Ησαΐας 2013β, 12). Αν και ξεκινά από την προϊστορία, στο βιβλίο αυτό σπουδαία είναι η συνεισφορά του συγγραφέα στη μελέτη της συμβολής του Κρανιδίου στον Αγώνα του 1821 (Καλαμάκης 2014, 307), αποτελώντας «ένα

βιβλίο αναφοράς, το οποίο ανοίγει δρόμους προς νέους ερευνητές» (Καλαμάκης 2014, 315). Κατά τον ίδιο το συγγραφέα, το βιβλίο αποτελεί το σημαντικότερο έργο του, τη «ναυαρχίδα» του, όπως χαρακτηριστικά τονίζει.

Και η συγγραφική δραστηριότητα του Ιωάννη Ησαΐα δε σταματά εδώ. Συνεχίζει με πλήθος άρθρων (βλ. για παράδειγμα Ησαΐα 2015) και πρωτότυπων μελετών, που τελούν αυτή τη στιγμή υπό έκδοση, για την Ερμιονίδα, τη Νάξο και την Ύδρα σε συνεργασία με πολιτιστικούς κι εκκλησιαστικούς φορείς. Όλα τα βιβλία και οι δημοσιεύσεις του συνοδεύονται από πλούσιο φωτογραφικό κι ποικίλο αρχειακό υλικό που αναζήτησε κι εντόπισε ο ίδιος κατά την επίμονη έρευνά του σε αρχειακές πηγές και σε βιβλιοθήκες.

Η Ερμιονίδα για την οποία γράφει ο Ιωάννης Ησαΐας είναι ο τόπος των παιδικών του χρόνων. «Η Ερμιόνη πλέον δεν είναι ο τόπος που ήξερα κι άφησα πίσω μου στα είκοσι εννιά μου χρόνια», αναφέρει χαρακτηριστικά στη συνέντευξή του. «Ο κόσμος έχει αλλάξει ως προς τη νοοτροπία και οι παλιοί που έχουν φύγει είναι αναντικατάστατοι. Οι παλιοί είχαν άλλη νοοτροπία, καίτοι “ολιγογράμματοι”». Πλέον επισκέπτεται την πόλη του το Πάσχα, αλλά αποφεύγει το καλοκαίρι, γιατί «έχουν αλλάξει πολλά σε κοινωνικό επίπεδο· εξάλλου λείπουν πια οι αγαπημένοι».

Δηλώνει πληγωμένος από τις αντιδικίες και τις συγκρούσεις της εποχής, αλλά δε φοβάται να πάρει θέση, διεκδικώντας με επιχειρήματα την αλήθεια των πραγμάτων. Γι' αυτό δε διστάζει να καλέσει κι άλλους επιστήμονες σε διάλογο για την τοπική ιστορία της περιοχής: «Για τούτο θα προσκαλέσω και άλλους ειδήμονες και πνευματικούς «σκαπανείς» του τόπου μας να καταθέσουν ευγενικά... τον προσωπικό και πνευματικό «οβολόν» τους..., ώστε στο άμεσο ή απώτερο μέλλον να γίνουν οι αναγκαίες βελτιώσεις για τις τυχόν ατέλειες ή παραλείψεις» (Ησαΐας 2013β, 12).

Ο Ιωάννης Ησαΐας είναι ένας ακάματος ερευνητής, που προτιμά να λέγεται συγγραφέας παρά ιστορικός. Παρά τις όποιες δυσκολίες, συνεχίζει να γράφει με ενθουσιασμό, να καταθέτει τη γνώμη του, να συμμετέχει ενεργά στην κοινωνική ζωή. Είναι ένας αυτοδημιούργητος λόγιος, που μιλά με ενθουσιασμό νεαρού επιστήμονα για τα μελλοντικά συγγραφικά του σχέδια και υπόσχεται να τα καταθέσει στην υπηρεσία του τόπου του.

Σημ. Κ. Κωστή: Ευχαριστώ θερμά τον κο Ησαΐα για τη συνέντευξη που μου παραχώρησε το Σάββατο, 23 Ιανουαρίου 2016.

Βιβλιογραφία

Ησαΐας, Ι. (2015). Το Τοπωνύμιο Ερμιών ή Ερμιόνη στην Ομώνυμη Κωμόπολη της Ερμιονίδας. Μυθολογική και Επιστημονική Προσέγγιση. *Στην Ερμιόνη Άλλοτε και Τώρα 17*.

Ησαΐας, Ι. (2013α). *Τα Νομίσματα της Αρχαίας Ερμιόνης και της Πόλης των Αλιέων*. Δήμος Ερμιονίδας.

Ησαΐας, Ι. (2013β). *Η Ιστορία του Κρανιδίου και των Κοινοτήτων Πορτοχελίου, Διδύμων, Φούρνων, Κοιλιάδας*. Δήμος Ερμιονίδας.

Ησαΐας, Ι. (2013γ). *Το Βυζαντινό Μνημείο της Παναγίας Δροσιανής στη Μονή της Νάξου*. Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων.

Ησαΐας, Ι. (2011). *Το Φιλώτι και το Ιστορικό Εκκλησιαστικό Μνημείο της Παναγίας της Φιλωτίτισσας*. Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ενοριακού Ναού Παναγίας της Φιλωτίτισσας Νάξου.

Ησαΐας, Ι. (2010). *Η Νομισματοκοπία της Αρχαίας Ερμιόνης. Ιστορική κι Ερμηνευτική Προσέγγιση*. Δήμος Ερμιόνης.

Ησαΐας, Ι. (2005). *Ιστορικές Σελίδες του Δήμου Ερμιόνης και των Δημοτικών Διαμερισμάτων Ηλιοκάστρου και Θερμησίας*. Δήμος Ερμιόνης.

Ησαΐας, Ι. (1996). *Οδοιπορικό στην Ιστορία και Χωρογραφία του Δήμου Ερμιόνης*. Δήμος Ερμιόνης.

Καλαμάκης, Δ. (2014). Η Ιστορία του Κρανιδίου και των Κοινοτήτων Πορτοχελίου, Διδύμων, Φούρνων και Κουιάδας – Βιβλιοπαρουσίαση. *Μάραθα Επ.* 214, 303-315.